

Informatieblad voor zorglandbouwsector over veranderingen in zorgstelsel

De in 2009 doorgevoerde diverse veranderingen in het zorgstelsel hebben ook consequenties voor de zorglandbouwsector. Het kan betekenen dat bepaalde cliënten die voorheen in aanmerking kwamen voor een AWBZ-indicatie en daarmee van een zorgboerderij gebruik maakten, geen of minder indicatie hebben ten opzichte van voorheen. Anderzijds bieden de veranderingen ook nieuwe kansen voor zorgboerderijen.

U gaat met uw zorgboerderij natuurlijk graag met de juiste inzichten aan het werk. Daarom zijn in dit informatieblad de belangrijkste zaken voor zorgboerderijen op een rij gezet:

- De in 2009 doorgevoerde veranderingen in het zorgstelsel waar zorgboerderijen consequenties van kunnen ervaren;
- De mogelijkheid dat cliënten, die voorheen van de zorgboerderij gebruik maakten, in 2010 door herindicering niet of minder naar de zorgboerderij kunnen;
- Op welke gronden nieuwe cliënten in aanmerking komen voor een indicatie Begeleiding, waarmee zij desgewenst naar een zorgboerderij kunnen gaan;
- Wijzen waarop vanuit de zorgboerderij is in te spelen op de veranderingen in het zorgstelsel;
- Tarieven voor dagbesteding vanuit de AWBZ in 2010, welke ook gelden voor veel cliënten die van een zorgboerderij gebruik maken.

Deze kennis van zaken helpt u om deskundig en succesvol te ondernemen met uw zorgboerderij. Het wordt dan ook sterk aangeraden om de tijd te nemen voor het aandachtig doornemen van dit informatieblad met veel relevante doch complexe materie. Tussendoor treft u diverse tips en ideeën.

Veranderingen in het zorgstelsel 2009

De voornaamste in 2009 doorgevoerde veranderingen in het zorgstelsel zijn:

1. Mensen met een lichte beperking kunnen vanaf 1 januari 2009 geen aanspraak meer maken op de AWBZ (met uitzondering van wanneer sprake is van een bepaalde overbelasting van de thuissituatie). Het is de bedoeling dat zij ergens anders opvang vinden. Dat kan bijvoorbeeld bij de gemeente zijn, in het onderwijs of bij jeugdzorg.
2. De functies Ondersteunende Begeleiding (OB) en Activerende Begeleiding (AB) zijn vanaf 1 januari 2009 uit de AWBZ verdwenen. Hiervoor is een nieuwe functie Begeleiding in de plaats gekomen. Mensen met een matige tot zware beperking kunnen vanaf 1 januari 2009 minder dagdelen begeleiding toegewezen krijgen, aangezien er een maximum is gesteld aan het aantal uren AWBZ-begeleiding.
3. Mensen met een beperking die intramuraal verblijven krijgen vanaf 1 januari 2008 een herindicatie naar Zorgzwaartepaketten (ZZP's). De zorgzwaartebekostigingssystematiek is vanaf 1 januari 2009 ingevoerd en wordt per januari 2010 volledig doorgevoerd door te gaan werken met de nieuwe prestaties en prijzen.

De eerste twee punten zijn als gevolg van de pakketmaatregel AWBZ. De inhoud van de nieuwe functie Begeleiding (zie ad. 2) lijkt op de oude functies OB en AB, maar er zijn ook verschillen. Sommige dingen vallen er niet meer onder, zoals participatieactiviteiten. Voorbeelden hiervan zijn meegaan bij hobby-activiteiten en meegaan bij moeilijke gesprekken. Maar ook dagbesteding omdat de cliënt andere mensen wil ontmoeten. Dagbesteding voor cliënten met een matige of zware zorgvraag maakt nog wel onderdeel uit van de AWBZ.

De indicatie van cliënten voor OB en/of AB, waarover het merendeel van de zorgboerderij-clieñten beschikte, is vanaf 1 januari 2010 niet meer geldig. CIZ beoordeelde daarom in 2009 en het eerste kwartaal van 2010 of deze cliënten nog in aanmerking komen voor de nieuwe AWBZ-functie Begeleiding. De nieuwe indicatie kan voor de cliënt tot gevolg hebben dat hij/zij:

- Nog steeds begeleiding krijgt uit de AWBZ en er niets verandert;
- Wel begeleiding krijgt uit de AWBZ, maar minder uren of dagdelen per week;
- Niet in aanmerking komt voor begeleiding vanuit de AWBZ.

Sommige mensen hebben naast begeleiding nog een andere indicatie voor andere vormen van AWBZ-zorg. Bijvoorbeeld persoonlijke verzorging of verpleging. Voor deze vormen van zorg verandert er bij deze indicatie meestal niets.

Indicering (nieuwe) cliënten voor Begeleiding vanaf 2009

Personen die voor het eerst een beroep willen doen op Begeleiding die wordt betaald uit de AWBZ dienen zoals gebruikelijk een aanvraagformulier bij het CIZ in te dienen. Vervolgens wordt beoordeeld of men er recht op heeft. Om voor de functie Begeleiding in aanmerking te komen, dient te worden vastgesteld dat de cliënt matige tot zware beperkingen heeft op één of meer van de volgende vijf terreinen:

1. sociale redzaamheid
2. bewegen en verplaatsen (mobiliteit)
3. probleemgedrag
4. psychisch functioneren of
5. geheugen- en oriëntatiestoornissen.

In de CIZ Indicatiwijzer, www.ciz.nl (bij professionals / downloads) wordt hierop nader ingegaan. Aan de hand hiervan kunt u een beeld krijgen op welke gronden (nieuwe) cliënten in aanmerking komen voor een indicatie Begeleiding, waarmee zij desgewenst naar een zorgboerderij kunnen gaan. In de indicatiwijzer wordt ook in detail aangegeven hoe het indicatieonderzoek wordt uitgevoerd, welke informatie van belang is, hoe deze wordt gewogen en hoe dit leidt tot een indicatiebesluit met type(n) zorg, zorgomvang en zorgduur.

TIP

Inspelen op veranderingen in het zorgstelsel vanuit de zorgboerderij

Wat de veranderingen in het zorgstelsel betekenen, varieert per zorgboerderij. Voor de één maakt het nauwelijks verschil omdat cliënten hun indicatie houden, bij de ander vervalt bij een deel van de cliënten de indicatie en daarmee de financiering. Dat betekent dat cliënten én zorgboerderij nieuwe keuzes moeten maken. Op de zorgboerderij vindt bijvoorbeeld een verschuiving naar cliënten met zwaardere beperkingen plaats. Dit kan specifiekere deskundigheid van de begeleiding vragen, die te ontwikkelen is. Verder zijn andere zorgproducten te overwegen zoals kortdurend verblijf, een permanente woonfunctie en een aangepast vakantieverblijf. Ook valt te denken aan andere doelgroepen zoals wajong-ers, mantelzorgers (respitzorg) en andere financiers UWV of gemeenten (afdeling WMO of afdeling participatie). Bij de oriëntatie hierop is het belangrijk om de aansluiting op de eigen interesses, mogelijkheden en markt in beeld te houden.

IDEE

Een optie is ook om mensen met lichte beperkingen, die geen indicatie voor Begeleiding (meer) krijgen, de dagbesteding op de zorgboerderij (deels) zelf te laten betalen. Het is voor deze cliëntengroep tevens zinvol om met de gemeente(n) in gesprek te zijn over wat de zorgboerderij kan betekenen in het kader van de Wet Maatschappelijke Ondersteuning (WMO). Het verschilt echter per gemeente in welke mate en op wat voor wijze zij hieraan uitvoering geven. Heb daarom hiervan geen hoge verwachtingen. Stimuleer ook cliënten om bij de gemeente aan te kloppen, want als zij de zorgbehoefte niet in beeld hebben, is er geen aanleiding om daar wat mee te doen.

IDEE

Sterk punt van zorgboerderijen ten opzichte van ander zorgaanbod is de stabiliteit, de ruimte en de diversiteit die geboden wordt. Hiermee kan deze flexibel inspelen op de vraag, acuut reageren en maatwerk leveren. De groep mensen die dit nodig hebben en niet meer voor AWBZ-zorg in aanmerking komen, dreigt nu makkelijk ‘tussen wal en schip te vallen’. Bij de huidige reguliere (gemeentelijke) voorzieningen zijn hier tenslotte nauwelijks mogelijkheden voor. Oftewel des te meer een reden voor gemeenten om gebruik te maken van wat zorgboerderijen te bieden hebben.

TIP

De veranderingen in het zorgstelsel hebben uiteraard niet alleen consequenties voor zorgboerderijen. Het actief benaderen van de markt wordt dan ook des te belangrijker. Het uitdragen van de meerwaarde van de zorgboerderij helpt daarbij. Ook professioneel ondernemerschap en het bieden van kwaliteit plus het zichtbaar maken daarvan zijn relevant. En bovenal blijven aansluiten bij de wensen en behoeften van cliënten. Het toekomstige succes van elke zorgboerderij ligt dus deels in eigen handen.

TIP

Tarieven dagbesteding AWBZ 2010

De vanaf 1 januari 2009 ingevoerde zorgzwaartebekostigingsystematiek voor cliënten met een verblijfsindicatie wordt per 1 januari 2010 volledig doorgevoerd door te gaan werken met de nieuwe prestaties en prijzen. Doel hiervan is om deze cliënten een pakket te geven dat past bij hun zorgzwaarte en tegelijkertijd meer ruimte te bieden voor keuzevrijheid bij het kiezen van bijvoorbeeld dagbesteding.

Voor cliënten zijn in 2010 de volgende nieuwe prestaties en tarieven van toepassing indien deze kiest voor Zorg In Natura (ZIN):

- Voor cliënten met een indicatie voor verblijf die dagbesteding willen gebruiken bij zijn/haar verblijfsaanbieder, waaronder ook de zorgboerderij valt indien deze in onderaannemerschap van de verblijfsaanbieder werkt, is de NZA beleidsregel ‘Prestatiebeschrijving en tarieven zorgzwaartepakketten’ van toepassing.
- Indien een cliënt, die met een indicatie voor verblijf via een zorgaanbieder intramuraal verblijft, elders (bij een zorgaanbieder met een ander NZa nummer, wat een zorgboerderij kan zijn als deze een eigen AWBZ-erkenning heeft of als deze een samenwerking heeft met een AWBZ-toegelaten instelling) zijn dagbesteding wil genieten, geldt de beleidsregel ‘Prestatiebeschrijvingen en tarieven dagbesteding en vervoer AWBZ’.
- Voor cliënten, die (zelfstandig) thuis wonen en die een indicatie hebben voor Begeleiding, is eveneens de NZA richtlijn ‘Prestatiebeschrijvingen en tarieven dagbesteding en vervoer AWBZ’ van toepassing. Wil een cliënt met deze indicatie van dagbesteding op de zorgboerderij gebruik kunnen maken, dient de zorgboerderij wel een eigen AWBZ-erkenning te hebben of een samenwerking te hebben met een AWBZ-toegelaten instelling.

De beleidsregels zijn te vinden op www.nza.nl (zoeken op ‘dagbesteding’ en bij de resultaten ‘beleidsregels’ selecteren en dan staan de namen van de twee hiervoor vermelde beleidsregels er tussen). Van belang is op te merken dat de in de beleidsregels genoemde tarieven richtinggevend zijn. Het werkelijke tarief dat de zorgaanbieder van het zorgkantoor ontvangt, is afhankelijk van hun onderhandeling. Dit geldt dus ook voor het tarief wat de zorgboer als ‘onderaannemer’ met de ‘hoofdaannemer’ afspreekt.

TIP

Als een cliënt niet voor ZIN kiest, maar voor een persoonsgebonden budget (PGB), zijn voor dagbesteding van cliënten die (zelfstandig) thuis wonen de PGB-tarieven voor de functie Begeleiding (of soms Behandeling) van toepassing. Indien de cliënt aanspraak maakt op een indicatie voor verblijf zijn de tarieven voor de zorgzwaartepakketten van toepassing. Wanneer deze cliënt voor dagbesteding naar een zorgboerderij wil, kan de cliënt dit (in afstemming met de hoofdaanbieder) zelf rechtstreeks organiseren of via de zorgaanbieder waar deze verblijft, regelen. In het laatste geval organiseert de hoofdaanbieder dan de dagbesteding (= koopt dit in bij de zorgboer). Ook deze tarieven zijn onderhandelbaar.

TIP

De tarieven PGB-AWBZ zijn te vinden op www.pgb.nl (onder: Dit is een persoonsgebonden budget / AWBZ / Hoe hoog is het PGB?). Verder is sinds begin 2008 een experiment 'participatiebudget: werk en zorg' uitgevoerd. De deelnemers ontvangen daarbij het PGB voor AWBZ-zorg samen met het geld voor de WIA-werkvoorzieningen in één gecombineerd totaalbedrag. Meer informatie hierover ook op www.pgb.nl.

Tot slot is het van belang om te weten dat vanaf 2010 iedere volwassene die gebruik maakt van de indicatie voor Begeleiding een eigen bijdrage dient te betalen. Dit geldt zowel bij ZIN als PGB.

De volgende adviseurs hebben bijgedragen aan de totstandkoming van dit informatieblad. Zij kunnen u desgewenst nader informeren en adviseren:

*Provincies Zeeland, Brabant en Zuid-Gelderland
Sylvia Sikkema en Gera van Happen van ZLTO Advies
E-mail info@zlto.nl en tel. 0900-235 95 86
www.zlto.nl*

*Provincie Limburg
Carla van Herten van Arvalis
E-mail cvherten@arvalis.nl en tel. 0475-35 57 19
www.arvalis.nl*

*Overige provincies
Derk Pullen van LTO Noord Advies
e-mail dpullen@ltonoordadvies.nl en tel. 0572-32 82 82
www.ltonoordadvies.nl*

